

Warszawa, 11 lutego 2025

Szanowny Panie Ministrze,

W dniu 5 września 2023, Komisja Europejska przedstawiła projekt **Dyrektywy o transgranicznym stowarzyszeniu europejskim**.^[1] Jako Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych, wspierając głos Civil Society Europe, **zwracamy się z apelem o nadanie dyskusji wokół tego rozwiązania prawnego właściwej rangi w ramach programu polskiej prezydencji**. Wierzymy, że może to pomóc w osiągnięciu konsensusu w dyskusji nad przyjęciem tego rozwiązania. Chcemy jednocześnie wyrazić poparcie dla wprowadzenia tej nowej formy prawnej w kształcie zaproponowanym przez Komisję.

Przemawia za tym szereg argumentów. Dyrektywa o transgranicznym stowarzyszeniu europejskim (ECBA) może ułatwić działalność organizacji w kilku kluczowych obszarach:

1. Zniesienie barier administracyjnych i uproszczenie działalności

Umożliwienie łatwiejszego funkcjonowania organizacji poprzez zharmonizowanie przepisów krajowych, co zminimalizuje biurokrację. Zniesienie barier administracyjnych jest szczególnie ważne w sytuacjach kryzysowych, zwiększając potencjał organizacji do szybkiego reagowania. Obecnie nie istnieją przepisy na szczeblu UE regulujące warunki prowadzenia działalności transgranicznej stowarzyszeń niekomercyjnych, co utrudnia interwencje wymagające podejmowania skoordynowanych działań pomiędzy organizacjami z różnych państw członkowskich.

2. Wolność działania

Ułatwienie działalności poprzez zwiększenie swobody zakładania organizacji, dostarczania usług oraz przepływu kapitału. Jest to ważny element dyrektywy umożliwiający bardziej racjonalne dysponowanie zasobami finansowymi i kadrowymi, które w przypadku organizacji pozarządowych są często bardzo ograniczone. Działania poza krajem w którym dana organizacja jest zarejestrowana wymagają założenia nowego podmiotu, co wiąże się np. z utratą historii finansowej i może się przekładać na zdolność do pozyskiwania funduszy, generując jednocześnie dodatkowe obciążenia administracyjne i kadrowe.

3. Członkostwo i zarządzanie

Ułatwienie członkostwa w organizacjach działających w różnych państwach UE oraz uczestnictwo w organach zarządzających. Ma to szczególne znaczenie w przypadku zakładania organizacji, które zajmują się podobnymi problemami w różnych państwach członkowskich, a które mają problemy z pozyskiwaniem środków na działanie lub których działanie dotyczy małej grupy osób (np. stowarzyszenia zajmujące się wspieraniem pacjentów z chorobami rzadkimi).

4. Integracja europejska

Wzmocnienie integracji europejskiej poprzez wspieranie działalności organizacji, które przyczyniają się do budowania europejskiej solidarności, społecznego dobrobytu i równości (które są głównymi celami polityki spójności). Europejskie stowarzyszenia transgraniczne mogą wspierać te cele poprzez promowanie współpracy między regionami, co może prowadzić do bardziej zrównoważonego rozwoju terytorialnego. Zacieśnienie współpracy transgranicznej poprzez ECBA może pozwolić lepiej wykorzystać dostępne fundusze, co może przyczynić się do wzrostu konkurencyjności, innowacji i produktywności regionów (w szczególności przygranicznych). Dotyczyć to może organizacji sportowych, kulturalnych, z obszaru edukacji nieformalnej i formalnej, czy też organizacji wspierających rozwój zawodowy i uczenie się przez całe życie.

5. Wzrost potencjału ekonomicznego i społecznego

Umożliwienie organizacjom pełnego wykorzystanie ich potencjału w celu generowania wartości ekonomicznej i społecznej w Unii Europejskiej. Jak wskazała sama Komisja Europejska, stowarzyszenia zapewniają usługi w obszarach tj. „opieka zdrowotna, usługi społeczne, włączenie społeczne, kultura, sport, badania i rozwój, kształcenie i szkolenie, wnosząc 2,9 % do PKB UE”.^[2]

W sytuacji kurczenia się przestrzeni obywatelskiej, na co od lat zwraca uwagę Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej^[3] czy Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (LIBE) w Parlamencie Europejskim^[4], ale także w obliczu wyzwań związanych z finansowaniem organizacji, spowodowanych sytuacją międzynarodową i licznymi kryzysami dotyczącymi Europę, (np. wojną w Ukrainie)^[5], stowarzyszenia europejskie muszą stawić czoła nowym wyzwaniom finansowym i organizacyjnym.

Wszelkie zmiany prawne, które mogą prowadzić do uproszczenia działań organizacji, w tym ułatwienia stowarzyszania się organizacji z różnych państw członkowskich, a co za tym idzie zmniejszenia obciążeń administracyjnych i finansowych są rozwiązaniami pożądanymi, prowadzącymi nie tylko do wsparcia samej aktywności obywatelskiej, ale co za tym idzie, odporności społecznej. Współdziałanie obywateli państw członkowskich w ramach stowarzyszeń transgranicznych może przyczynić się nie tylko do pogłębienia integracji europejskiej (w szczególności w obszarach transgranicznych), ale także zwiększenia odporności społeczeństw Europy na sytuacje kryzysowe i dezinformację.

Uważamy, iż polska prezydencja może odegrać doniosłą rolę dla praw zagwarantowanych w artykule 12 Karty Praw Podstawowych UE, przyczyniając się do osiągnięcia przez państwa członkowskie porozumienia w sprawie zaproponowanej przez Komisję formy stowarzyszenia transgranicznego. Stworzenie ram prawnych sprzyjających poprawie stabilności finansowej stowarzyszeń, a także przewidywalności prawa regulującego ich działanie w wymiarze transgranicznym, wzmacnia europejską demokrację i obywatelskie w nią zaangażowanie, tak ważne w czasie kryzysu demokracji. Dlatego bardzo liczymy, iż polski rząd zadba o sfinalizowanie prac nad przyjęciem Dyrektywy, o co organizacje społeczne walczą już od wielu lat.

Z wyrazami szacunku,

Karolina Dreszer-Smalec

Prezesa zarządu

[1] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie europejskich stowarzyszeń transgranicznych, [IMMC.COM%282023%29516%20final.POL.xhtml.2_PL_ACT_part1_v2.docx](#)

[2] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie europejskich stowarzyszeń transgranicznych, [IMMC.COM%282023%29516%20final.POL.xhtml.2_PL_ACT_part1_v2.docx](#)

[3] Patrz: [Ochrona przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego w UE - Najważniejsze ustalenia i opinie FRA | European Union Agency for Fundamental Rights](#), [Europe's civil society: still under pressure - 2022 update | European Union Agency for Fundamental Rights](#), [report-key-findings-fra-civic-space-consultation-covering-2023.pdf](#)

[4] Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, [SPRAWOZDANIE w sprawie kurczącej się przestrzeni działania społeczeństwa obywatelskiego w Europie | A9-0032/2022 | Parlament Europejski](#), Informacja: [Kurcząca się przestrzeń działania społeczeństwa obywatelskiego w Europie](#).

[5] Zapotrzebowanie na usługi organizacji pozarządowych wzrosło gwałtownie po pełnoekranowej napaści Rosji na Ukrainę, odpowiedzenie na te wyzwania wymagało od organizacji pozyskania dodatkowych środków na działania a także redystrybucję istniejących zasobów kadrowych i finansowych, co było dużym wyzwaniem, szczególnie dla małych organizacji. Jednocześnie wymagało to od organizacji wchodzenia w partnerstwa międzynarodowe, których realizacja wiązała się z obciążeniami administracyjnymi i zmagania się z trudnościami natury formalnej.